

Štvrté obdobie 1963 - 1968

Konkretisti (trnavská skupina)

Lubomír F E L D E K (1936)

Básnik, prozaik, dramatik, prekladateľ, esejista.

Narodil sa v Žiline. Vyštudoval slovenský jazyk na VŠ pedagogickej v Bratislave. Striedavo pracoval vo vydavateľstvách (Mladé letá, Slovenský spisovateľ) a bol na voľnej nohe. Po r. 1989 krátko pôsobil v politike. Od 1991 je opäť v slobodnom povolání a toho času žije v ČR.

Tvorba:

Debutoval hrou, nedidaktizujúcou veršovanou – prozaickou skladbou pre deti Hra pre tvoje modré oči. No vydanie tejto knihy muselo byť zničené (autorov otec vo väzení). Neskôr ju zaradil do zbierky Jediný slaný domov. Dominuje tu rozsiahla reportážno – autobiografická kompozícia s prozaickými vsuvkami. Vracia sa na Oravu, na miesta, kde istý čas pracoval – Tesla Orava (skladba Severné leto – Prvá symfónia) – kombinácia básn. textu a prozaic. pasáží, prvky reportáže, voľné radenie dojmov, asociácií, obrazov.

Nasledujúce obdobie svojej tvorby venoval deťom.

Ďalšia zbierka pre dospelých Kriedový kruh, kt. vyšla v r. 1970 hovorí o vzťahu muža a ženy, o láske medzi nimi, kt. nachádza naplnenie v manželstve, v tých každodenných chvíľach. Ide predovšetkým o harmonické videnie partnerského vzťahu a skutočnosti.

Čítanka s. 203 -205

Paracelsus – zbierka s prírodnou a spoločenskou tematikou.

Dvaja okolo stola – príležitostné, impresionisticky ladené básne sú zoradené abecedne, využíva paradox, metaforu.

Knih Poznámky na epos je básnickým experimentom, stiera hranice medzi poéziou a prózou. Je tu cyklus Pieseň piesní, v kt.sú básne o milovaní.

Satirickú poéziu zhrnul do zbierky Slovák na Mesiaci - Čítanka s. 208

Plakat' je krásne je zbierka, kt. mala vyjsť už v r. 1987, ale cenzúra ju nepovolila.

Jeho verše vyšli vo viacerých výberoch, jedným z posledných je Usmiaty otec s cyklom 1989. Bibliofília (kniha s malým nákladom) Odzemok na rozlúčku je sériou ostrých satír na súveké Slovensko (Mečiarov otlak, Bačovská po hejslovácky,..)

Tvorba pre deti:

Hlava, ktorú som mal vtedy, O hluchej babke a vnúčikovi Zlatúšikovi, Zelené jelene, Modrá kniha rozprávok, Zelená kniha rozprávok,..

Hurvínkovo okno, Pápiernice, Sněhová královna – vznikli v Čechách a sú písané po česky.

Dramatická tvorba:

Bábková hra Botafogo,..

Teta na zjedenie, Jánošík podľa Vivaldiho, Umenie neodísť – hry

1995 – Smrť v ružovom, Teta z Prahy, Hraj, noha, a ty, druhá, tancuj, scenár k filmu Perinbaba (spolupracoval)

Eseje:

Z reči do reči, Homo scribens

Feldek je aj významným prekladateľom.

Ján STACHO

(1936 – 1995)

Patril medzi najvýraznejšie osobnosti skupiny konkretistov. Vytvoril si vlastnú poetiku, kt. absolutizovala modernistické požiadavky básnického videnia sveta a jazyka.

Narodil sa v Trnave. Po skončení medicíny krátky čas pôsobil vo svojom odbore. Potom pracoval vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ. Od r. 1969 bol kultúrnym atašé na Československom veľvyslanectve v Indii. Po návrate pracoval ako šéfredaktor Revue svetovej literatúry. V 1973 prežil ťažkú autohaváriu a bol až do smrti pripútaný na invalidný vozík.

Tvorba:

Začínal rozsiahlou básňou pre deti **Čokoládová rozprávka**.

V debute **Svadobná cesta** (**Čítanka s 214**) prejavil nezvykle výrazné senzualistické poňatie metafory, ústiace do náročného experimentovania. Vysoká miera zmyslovosti je príznačná napr. pre báseň **Sol' do zmyslov**.

Poézia odráža skutočnosť nepriamo, komplikovane. Stacho dokázal, že nielenže ovláda metaforiku, ale aj náročné klasické básnické formy. Hovorí, že dôležitý je zážitok človeka, kt. čím je silnejší, emocionálnejší, exaktnejší, tým väčšmi prostredníctvom neho jednotlivce prežíva svoju spoluúčasť na napĺňaní zmyslu ľuskej existencie.

Najvýznamnejšou bola jeho 2.zbierka **Dvojramenné čisté telo**.

Zdôrazňuje jeden z ústredných motívov doby – domov. No pre neho je domov niečím, o čo treba bojovať. Píše o strachu z toho, že človek nemôže vytvoriť ideálny domov a tento pocit vyúsťuje až do stavu úzkosti:

Ajhľa, prach cez podoby kalicha

a pred ním kvet, uštvany

pred hrobom a bledý a zvonivý až na sol'. Ale nemý

kráča človek, sám z rodu štvancov, navracia sa

s rukami dopredu

a šmátra. Pokoja však nieto

v jeho stopách, niet konca

sliedeniu a kľúčkovaniu ohňov,

ba vlastne ani únikov už niet.

A svoji ho neprijali.

Domov chápe ako vzťah k celému svetu, nielen ku konkrétnemu malému miestu.

Zážehy – objavujú sa tu už aj motívy smrti, ide o prepájanie obrazov.

Apokryfy – na jednej strane dezilúzia, únava, skepsa, vyčerpanie, smrť, na strane druhej túžba, fyzické vzopätie,...

Po úraze vyšla zbierka **Z prežitého dňa** (**Čítanka s. 216**)– odráža jeho stav po havárii, znamená istý vývinový predel v tvorbe. Básne sú významovo jasné, metaforu nahradila presnosť, skoro až vecnosť básnických obrazov. Prehodnocuje svoje doterajšie životné postoje, vzťah k ľudom,....

Aj on patrí k významným prekladateľom.

Osamelí bežci

Ivan LAUČÍK, Peter REPKA, Ivan ŠTRPKA

Táto tvorivá skupina sa prejavila v 1. čísle ročníka 1964 časopisu Mladá tvorba, kde publikovala svoj manifest, kt. dali názov *Prednosti trojnohých slávikov Niekoľko bezoivostí s dieréziou alebo Osamelí bežci o jazdcoch bez koní*.

Oni sa radikálne rozišli so spoločensky a kultúrne ustálenou predstavou o poézii, v kt. bude básnik vychádzať v ústrety ideologicky prízvukovaným nárokom na umelcov ako angažovaných a spolonosti prospešných propagátorov socializmu, tiež však polemizovali s modernou estetizujúcou predstavou poézie, o akú sa usilovali konkretisti, podľa nich príliš uzavretí do seba. Poéziu chápali ako životnú akciu, básnický text predstavoval jej záznam, „umelecký protokol“.

Najnáročnejší estetický systém v kontexte osamelých jazdcov predstavuje poézia

Ivana LAUČÍKA.

Vydal dve zbierky *Pohyblivý v pohyblivom*, *Sme príbuzní na začiatku* (1968, 1970) a potom sa musel odmlčať až do 1988, kedy mu vyšla zb. *Na prahu počuteľnosti*.

Druhá zb. obsahuje tri básnické cykly – **Udalosti svetla**, **Pocťa Saint-Exupérymu**, **Stavba meča**. Všetky spája spoločný motív toho, že na začiatku sme boli všetci príbuzní, všetci sme si boli rovní, akoby sme boli poverení nejakou spoločnou úlohou. Neplatí to však už pre dnešok. Zdá sa mu, akoby sme stáli pred katastrofou, bezradní, zúfalí. Jedným riešením by mohol byť príklon k humanizmu a všeľudskej láske.

Jeho poézia je dosť náročná, hlavne čo sa týka komunikácie s čitateľom. No práve touto zložitou chcel vzbudiť obavy o mieru citlivosti našej spoločnosti voči ľudskosti, estetickému a ekologickej citlivosti i voči prírode, druhým ľuďom a v neposlednom rade i sebe samým.

Ďalších dvoch individuálne nastudovať z učebnice – informatívne.

